

SĂ DEZLEGĂM TAINELE TEXTELOR LITERARE

Clasa a IV-a

I. SUNĂ IARĂȘI CLOPOȚELUL

<i>Pata de cerneală</i> , după Sanda Georgescu	5
<i>Râde castanul</i> , după Emilia Căldăraru	10
Recapitulare	14

II. DIN TAINILE CĂRȚILOR

<i>Cartea cu visuri</i> , după Otilia Cazimir	18
<i>Pofta vine citind</i> , după Ioana Bot	24
Recapitulare	30

III. SUB UMBRELA TOAMNEI

<i>Ce te legeni...</i> , de Mihai Eminescu	35
<i>Piatra pițigoiiului</i> , după Tudor Arghezi	40
Recapitulare	46

IV. CLINCHETE DE ZURGĂLĂI

<i>Povestea unui fulguleț răzleț</i> , după Maria Ioana Vasiloiu	52
<i>Feerie</i> , după Cezar Petrescu	58
Recapitulare	64

V. SE CERN NORII DE ZĂPADĂ

<i>Pasărea de nea</i> , după Liana Maria Petruțiu	70
<i>Poveste cu Zâna Iarna</i> , după Eugenia Popa-Cohuț	77
Recapitulare	82

VI. LUMEA COPILĂRIEI

<i>O locomotivă și o gară</i> , după Tudor Arghezi	88
<i>Răzbușnarea jucăriilor</i> , după Claudia Groza	94
Recapitulare	100

VII. CĂLĂTORII ȘI AVENTURI

<i>Cavalerii florii de cireș</i> , după Constantin Chiriță	107
<i>George în căutare de comori prin Cosmos</i> , după Lucy și Stephen Hawking	113
Recapitulare	120

VIII. FILE DIN CARTEA NATURII

<i>Despre cereale, după Tudor Opreș</i>	127
<i>Legenda privighetorii, după o legendă populară</i>	132
Recapitulare	138

IX. FIGURI CELEBRE

<i>George Enescu, după George Sbârcea</i>	144
<i>O vizită în atelierul lui Brâncuși, după Cella Delavrancea</i>	150
Recapitulare	159
Recapitulare finală 1	165
Recapitulare finală 2	171

I. SUNĂ IARĂȘI CLOPOȘELUL

books

Pata de cerneală

după Sanda Georgescu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1 Completează enunțurile cu informații despre text.

Titlul textului este _____.

Autorul textului este _____.

În text întâlnim _____ alineate și _____ linii de dialog.

Textul „Pata de cerneală” este un text _____.

(*literar narativ/literar descriptiv/nonliterar*)

2 Bifează varianta corectă.

a) Acțiunea textului se petrece:

în prima zi de școală; la începutul anului școlar; în ultima săptămână de școală.

b) Calificativele bune sunt asemănate cu:

trofee mult dorite; petele de cerneală; sunetele clopoștelor.

c) Cei doi colegi își răsfoiau caietele:

cu veselie și admirație;
 ca să se laude cu ele;
 ca să-și găsească eventualele greșeli.

d) Simona și Vlăduț doreau:

să fie aleși șefi de clasă; să se depășească unul pe celălalt; să îi provoace pe colegi.

e) Fetița i-a pătat colegului caietul cu cerneală:

pentru a nu fi ales el șef de clasă;
 din neatenție, manevrând cu neglijență stiloul;
 de ciudă, fiindcă era mai ordonat ca ea.

f) Simona este supărată și plânge, pentru că:

nu are șanse să fie aleasă șefă de clasă;
 se teme că va fi certată de doamna învățătoare;
 se simte vinovată și responsabilă pentru incident.

g) Doamna învățătoare îl alege pe Vlăduț ca șef al clasei, deoarece:

este un coleg bun și onest care nu vrea să profite de greșeala colegii sale;
 era preferatul ei;
 are multe calificative bune.

3 Explozia stelară

Formulează întrebări pe baza textului folosind cuvintele din steluțe.

4 Numerotează enunțurile în ordinea desfășurării întâmplărilor.

- Din neatenție, Simona pătează cu cerneală caietul lui Vlăduț.
- Vlăduț este nevoit să destăinuie adevărul.
- Copiii își răsfoiesc cu admirație caietele îngrijite, sperând la numirea de șef al clasei.
- Situația creată o ajută pe învățătoare să-l numească șef de clasă pe Vlăduț.
- Lacrimile fetei atrag atenția învățătoarei, intrigând-o să afle cauza.
- Cerându-și iertare, fata acceptă să nu povestească nimic despre întâmplare.

5 Ce ai fi făcut tu?

☆ Dacă aș fi fost în locul lui Vlăduț, _____

☆ Dacă aș fi fost în locul Simonei, _____

6 Spune-ți părerea!

☉ Ce calități ar trebui să aibă „șeful de clasă“, din punctul tău de vedere?

7 Depistează vorbitorul.

– Să vedem care va fi „alesul“! → _____

– Sunt sigură că tu ai să fii cel ales astăzi! → _____

– Era stiloul ei... → _____

– Nu știi nimic, doamnă! → _____

– Eu n-am fost „atunci“ de față! → _____

„Pinocchio ajunsese pe întineric la casa Zânei și bătuse la ușă de mai multe ori. După o jumătate de ceas, se deschise o fereastră și văzu un melc mare, care-i zise:

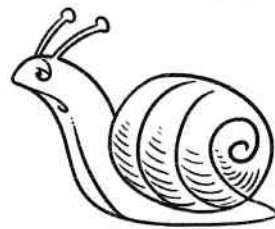
- Cine bate la ora asta?
- Zâna e acasă?
- Zâna doarme și nu vrea să fie trezită, dar tu cine ești?
- Sunt eu.
- Care eu?
- Pinocchio.
- Care Pinocchio?
- Păpușa care stătea în casa Zânei.
- Aha, am priceput, spuse Melcul, așteaptă acolo, cobor și-ți deschid îndată.
- Grăbește-te, te rog, că mor de frig!
- Băiete, eu sunt un melc și melcii nu se grăbesc niciodată.“

(adaptare după „Pinocchio“, de Carlo Collodi)

b) Pinocchio face mai multe greșeli în dialogul său cu Melcul. Care sunt acestea? Scrie **A** (adevărat) sau **F** (fals) în fiecare casetă.

- Pinocchio nu îl salută pe Melc.
- Pinocchio nu răspunde la prima întrebare a Melcului.
- Pinocchio se laudă că este prietenul Zânei.
- Pinocchio consideră că trebuie să fie recunoscut de toți.
- Pinocchio le cere celor din jur să îi îndeplinească cu rapiditate dorințele.

9 Într-o comunicare nu este important doar ce spunem noi, ci și ceea ce transmite partenerul de discuție. Compune răspunsurile următoarelor întrebări.

☆ – Ce înseamnă să asculți cu atenție?

– Să asculți cu atenție înseamnă _____

☆ – De ce trebuie să asculți cu atenție?

– _____

☆ – Care sunt factorii care te-ar putea împiedica să asculți cu atenție?

– _____

☆ – Care sunt urmările neascultării cu atenție a unei comunicări?

– _____

10 După ce Vlăduț a fost desemnat „șef de clasă”, Simona merge la banca lui ca să-l felicite.

Scrie dialogul dintre cei doi colegi.

• Elemente de limba română,
vocabular și exprimare corectă •

1 Scrie cuvinte cu sens asemănător.

recreație = _____

să zornăie = _____

importantă = _____

a răsfoi = _____

a cerceta = _____

zgomotos = _____

onoare = _____

greșeală = _____

a izbucni = _____

imaculat = _____

a cuprinde = _____

2 Găsește cuvinte cu sens opus.

proaspătă ≠ _____

îngrijit ≠ _____

desfăcut ≠ _____

a întinde ≠ _____

a scoate ≠ _____

mâhnită ≠ _____

responsabil ≠ _____

a mărturisi ≠ _____

a descurca ≠ _____

imaculat ≠ _____

senin ≠ _____

3 Compune enunțuri în care să ortografiezi diferit cuvintele, după model.

Model:

Niciodată ⇨ Nu voi mai intra **niciodată** în acest magazin. (*în niciun moment*)

Nici odată ⇨ Nu am fost supărat **nici odată**, nici acum. (*nici cândva*)

Nici o dată ⇨ Nu te voi striga **nici o dată**, nici de mai multe ori. (*nici o singură dată*)

* cea/ce-a

* cel/ce-l

* mai/m-ai

* deloc/de loc

4 Alcătuieste enunțuri în care cuvintele „urma“, „mâna“, „plecat“ să aibă sensuri diferite.

5 Scrie cinci termeni din familia cuvântului „lacrimă“.

6 Transcrie din textul prezentat în manual câte o propoziție:

* interogativă – _____

* exclamativă – _____

* enunțiativă – _____

7 Identifică în primul alineat al textului cinci adjective.

8 Selectează patru substantive din ultimul enunț al textului.

9 Pune ghilimele acolo unde crezi că sunt necesare, apoi explică folosirea acestora.

◆ Ion Creangă a scris Amintiri din copilărie.

◆ Atenție la scrierea cuvântului ouălor!

◆ Explică proverbul: Mâța blândă zgârie rău.

◆ Întotdeauna mama mă sfătuiește cu blândețe: Să dovedești respect față de orice om!

• **Înțelegerea textului** • **Comunicare** •

Completează cadranele cu informații desprinse din text.

I. Notează:

- titlul;
- autorul;
- personajele.

II. Precizează:

- locul și timpul întâmplării din prezent;
- locul și timpul întâmplării din trecut.

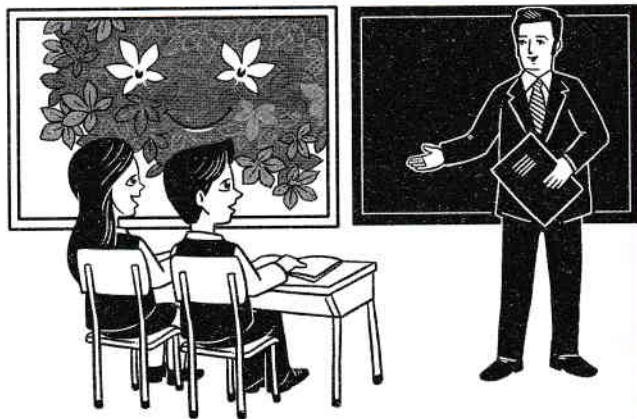
III. Răspunde la întrebări.

- Ce element a oferit importanță începutului de an școlar prezentat în text?

- Cu ce scop se așeza elevul sub castan?

- Cine l-a ajutat pe povestitor să se pregătească pentru examen?

IV. Transcrie din text expresii care înfățișează castanul în diferite momente ale anului.

2 Bifează continuarea potrivită. În sala de clasă se spune că era „un zumzet de stupină”, deoarece:

- prin fereastra deschisă se auzea zumzetul albinelor;
- forfota copiilor este asemănată cu zumzetul albinelor;
- toți elevii cântau despre bucuria revederii și a prieteniei.

3 Gândește-te la prima ta zi de școală din acest an școlar. Scrie un cuvânt sau o expresie cu care o poți compara!

a) **Observă cum este realizat cvintetul despre povestitor în textul „Râde castanul“.**

- Rândul 1 conține cuvântul de bază.
- Rândul 2 conține două însușiri ale personajului (*adjective*).
- Rândul 3 este format din trei cuvinte care arată acțiuni (*verbe*).
- Rândul 4 este o propoziție din patru cuvinte despre personaj.
- Rândul 5 este format dintr-un cuvânt caracteristic personajului.

ELEVUL

uimit

impresionat

auzind

privind

amintind

Lucrând

temeinic

îndrăgește

matematica.

bucurie

b) **Scrive pe spațiile indicate informații desprinse din text despre personajul Făt-Frumos din castan, după model.**

FĂT-FRUMOS DIN CASTAN

5 **Spune-ți părerea!** Povestitorul are o relație specială cu castanul din curtea școlii. Care este motivul? Tu ți-ai creat o asemenea legătură cu un obiect sau cu o ființă necuvântătoare?

6 **Citește cu atenție ultimul alineat al textului și precizează care este motivul pentru care zâmbește profesorul.**

7 **Alcătuiește un dialog între profesorul de matematică și elevul pe care l-a întâlnit sub castan.**